

Štev 9.

V Ljubljani, 15. septembra 1937.

Leto 54.

Vsebina: Načrtno-gospodarski ukrepi v Avstriji na področju kmetijstva. — Neznani in nepoznani prijatelji. — Sadjarska razstava, sadni sejem in sadjarski kongres. — Važnost selekcije v vinarstvu in osnutek načrta organizacije selekcijskega dela. — Zaznamujmo pred trgatvijo nerodovitne trse in precepljajmo jih! — Spopolnitev trtnega sortimenta za Dravsko banovino. — Moslavec, šipon ali pošip. — Za povzdigo vinskih goric. — Potreba sladkanja letošnjih vinskih moštov. — Zakaj se svinjska kuga pri nas širi? — Zakaj se je cena mlečnim izdelkom znižala? — Krmiljenje kokoši. — Izboljšave na panjih. Splošni položaj našega čebelarstva. — Društvene vesti. — Kmet. šolski vestnik.

Načrtno - gospodarski ukrepi v Avstriji na področju kmetijstva.

Ing. Teržan, Ruše.

Z nastopom splošne gospodarske krize, ki ima svoje izhodišče v kapitalistično - liberalističnem gospodarskem sistemu, je postala državna intervencija nujno potrebna, da se ublažijo in odstranijo hibe obstoječih gospodarsko-organizacijskih sistemov glede razdelitve dobrin. V obstoječem gospodarskem sistemu se je po svetovni vojni do vrhunca možnosti razvil brezobziren lov za dobičkom, ki je rodil razne socialne pojave: zatiranje gospodarsko šibkejših, nagomilavanje brezposelnih, naraščanje nezadovoljstva, zavisti in sovraštva nižjih slojev proti vsem onim, ki imajo nekaj več kot oni sami. Vnel se je boj za oblast.

Država mora v takem slučaju takoj podvzeti potrebne korake, da se omilijo prevelike socialne razlike in da nudi možnost življenja vsem, ki so v stiski. Država mora uvesti v svoje gospodarsko življenje nove oblike in ukrepe, ki jih imenujemo na kratko: načrtno gospodarstvo. Takšne ukrepe in oblike gospodarskega in socialnega življenja je vpeljalo že mnogo evropskih držav in Združene se verne ameriške države. V naslednjem hočem na kratko očitati, kaj je v tem pogledu ukrenila naša severna sosedna Avstrija na področju kmetijstva.

Avstrija je postala stanovska država, to je, da so po svojih stanov-

skih organizacijah zastopani vsi stanovci v državni upravi. Kakor povsod drugod, se je tudi v Avstriji pokazala potreba za državno posredovanje v privatno-gospodarskih odnosih in ureditev istih po novih načelih načrtnega gospodarstva. Posredovanje državne oblasti obstoja v tem, da se omejijo ekstremni pojavi v gospodarskem ozemlju, katerih smisel in cilj je samo, čim večji čisti dobiček na škodo splošnosti; da se omejijo škodljivi pojavi medsebojne konkurence, če gre to v škodo splošnosti, oz. delovnih slojev; da se odstrani brezglava in neorganizirana proizvodnja in trgovina; da se prepreči vstvarjanje veleobratov v onih gospodarskih panogah, v katerih je zaposleno veliko število solidno delujočih obrtnih slojev in končno v kmetijskem gospodarstvu, da se uredi pravilno razmerje v proizvodnji posameznih panog in medsebojni zdravi odnosi posameznih kmetijsko-gospodarskih skupin: organizirana ureditev produkcije na veleposelstvih, srednjih in malih kmetijah, taka, da ena skupina kmetijskega obrata ne ovira in ne škoduje drugi skupini kmetijskih obratov. Če je potrebno nadprodukcijo ene kmetijske panoge omejiti in s tem preprečiti padanje cen dotičnemu kmetijskemu proizvodu, je to mogoče doseči samo z državno oblastvenim

posredovanjem v duhu in smislu načrtnega gospodarstva. Pri tem posredovanju pa se mora najti najboljša pot, da se kar najbolje varujejo interesi na eni strani prizadetih kmetovalcev, na drugi strani konzumentov in splošnosti. Pri tem urejevanju težkih gospodarskih odnošajev igra najvažnejšo vlogo zadrugištvo. Zadrugištvo skrajša in poceni pot med producentom in konzumentom ter lažje uravnava ponudbo in produkcijo, ki se more enkrat povečati, drugič zopet zmanjšati, kakor zahtevajo razmere na trgu. Vsled tega **zavzema zadrugištvo** v vseh naprednih in moderno urejenih državah **vidno vlogo v načrtno gospodarskem sistemu**. V Avstriji so uredili po načrtnem gospodarstvu sledeče kmetijske panoge:

1.) **Mlekarstvo**. Avstrijsko mlekarstvo je dobilo prvo zaščito leta 1926. z uvedbo zaščitne carine. Pred tem je Avstrija uvažala letno za 40 milijonov šilingov mlečnih proizvodov. Radi zaščitne carine in dobrih cen mleka se je v par letih avstrijsko mlekarstvo tako dvignilo, da ni bilo potreba za prehrano uvažati niti en liter mleka več. Kmalu je produkcija mleka tako narasla, da so morali mleko predelovati v maslo in sir. Ni trajalo dolgo in Avstrija je nastopila kot izvoznik sira in masla!

Sedaj je nastopila velika razlika v cenah svežega mleka in v cenah odvišnega mleka, ki so ga morali predelavati v maslo in sir. Vsled te razlike v cenah je stremel vsak kmetovalec, da proda čim več svežega

mleka. Dobre cene za sveže mleko pa vsled tega niso dolgo trajale. Začela se je medsebojna konkurenca in licitiranje cen svežega mleka navzdol. Cene svežega mleka so padale... Pretila je katastrofa celokupnemu avstrijskemu mlekarstvu in s tem v zvezi težak udarec avstrijskemu kmetijstvu. Posegla je vmes državna oblast! Leta 1931. je izšel zakon o mlečnem fondu. Ta zakon je določeval, da mora vsak kmetovalec, ki prodaja sveže mleko, plačati 3 groše v mlečni fond za 1 liter mleka. Iz tega fonda sprejemajo podporo oni kmetovalci, ki jim radi oddaljenosti od mest ni mogoče prodajati sveže mleko in ga vsled tega morajo predelavati v sir in maslo. S tem ukrepom so v Avstriji rešili mlečno krizo. Leta 1933. je izšla naredba o minimalni ceni mleka, leta 1934. pa poseben zakon o mlečni trgovini, ki strogo ureja dobavo mleka in izvoz mlečnih proizvodov. S tem zakonom je ustanovljeno tudi posebno društvo za izvoz avstrijskih mlečnih proizvodov.

2.) Živinoreja. Poleg zakona o živinoreji, ki ureja velika živinorejska področja za živino iste pasme in vse, kar je potrebno za umno in strokovno vzrejo plemenske živine, je leta 1931. izšel zakon o trgovini klavne živine. S tem zakonom se ureja pravilen dotok klavne živine na trg in s tem v zvezi stalnost cen živine. V posebni komisiji, ki ureja živinski trg, so poleg kmetovalcev zastopani konzumenti. Radi preobilice mastnih svinj, ki je vplivala na zmanjšanje potrošnje klavne živine, katera se je pretežno vzgajala v alpskih krajih, je izšla naredba, ki je omejila svinjerejo v velekmetskih obratih z uvedbo licenčne pristojbine za uvoz krme, potrebne za pitanje svinj. Radi licenčne pristojbine za pitanje svinj v veleobratih se je rentabilnost te kmetijske panoge zmanjšala. S tem je padla produkcija mastnih svinj. Trg je bil razbremenjen, cene so postale čvrste. Kmet je v alpskih deželah zopet lahko prodajal klavno živino. Razen tega je državna oblast naredila kmetom iz alpskih krajev še to uslugo, da je izdala uredbo, po kateri morajo kmetje v bogatih ravninah, kjer pridelujejo sladkorno repo in imajo vsled tega dovolj cenene krme za rejo klavne živine, kupovati živino pri alpskih kmetih ter jih na svojih kmetijah zrediti v težko mastno klavno živino. S to uredbo je reja klavne živine razdeljena na dva krajevno različna kmetijska obrata. Vzgoja in reja mlade živine na alp-

skih kmetijah, pitanje živine pa na kmetijah v dolinah, ki imajo dovolj krme od raznih kmetijsko-industrijskih obratov (sladkorne tovarne, tovarne špirta itd.).

3.) **Pridelovanje sladkorne repe.** Vsi kmetovalci, ki pridelujejo sladkorno repo, so se organizirali v enotno organizacijo. Ta organizacija sklepa pogodbe v imenu vseh proizvajalcev sladkorne repe s kartelom sladkornih tovarn. Državna oblast je s carinami zasigurala donosnost pridelovanja sladkorne repe. Vsled teh ukrepov so v Avstriji v par letih pridelali več sladkorja, kot ga potrebujejo za lastno prehrano. Ker z izvozom sladkorja ni nobenega zasluga, je organizacija proizvajalcev sladkorne repe sama regulirala proizvodnjo repe v skladu s potrošnjo. Interes konzumentov štiti državna oblast, ki pritiska na industrijo, da mora cene sladkorja znižati.

Pod državno kontrolo se izvršuje regulacija preskrbe z domačim semenom.

4.) **Vinogradništvo.** Radi slabih vinskih cen je bilo nujno potrebno urediti pridelek vina. Z zaščitnimi carinami so zaščitili domačo naraščajočo proizvodnjo vina. Leta 1928. je Avstrija uvozila še 481.000 hektolitrov vina. V zadnjih letih so uvažali samo še okrog 60.000 hl. Domači pridelek vina je narasel od 800.000 hl na 1.300.000 hl. Letno popijejo v Avstriji okrog 1.100.000 hl. Ker pridelava Avstrija sama že več vina, kot ga popijejo, so se pričele vinske kleti polniti in cene vina padati. Zato je državna oblast omejila vinogradništvo. Z zakonom so bili določeni vinogradniški okoliši, katerim je bilo dodeljeno gotovo število hektarjev vinograda. V Avstriji imajo 38.000 hektarjev vinograda. Od tega je bila ena tretjina vinogradov zasajena šele zadnjih šest let! Zato bo pridelek v bodoče še večji. Vinograde so začeli urejevati tudi izven vinogradniških okolišev v ravnini. Zato zakon o vinogradništvu določa, da se lahko sadi vinska trta samo v izrazito vinogradniškem terenu, v določenih vinogradniških okoliših in da se izven teh okolišev vinska trta ne sme saditi. Sajenje vinogradov urejuje posebna kontrolna komisija. Za vinogradniške okoliše so proglasili samo one vinorodne kraje, v katerih se prideluje kakovostno vino in ki so že po svojem gospodarskem ustroju brezpogojno navezani na vinogradništvo. Vsi vinogradi, ki se nahajajo izven določenih vinogradniških okolišev, se morajo izkrciti do leta 1946. Kme-

tijske zbornice pa imajo nalogo, da podpirajo pridelovanje kakovostnih sort grozdja v vinogradniških okoliših. Avstrijsko vinogradništvo je usmerjeno v produkcijo kakovostnih vin!

5.) **Vrtnarstvo in zelenjadarstvo.** Oblastveni ukrepi ščitijo v Avstriji male vrtnarske obrate pred veleobrati in plantažami. Vrtnarstvo hočejo zasigurati malemu človeku. Kmetijski obrati smejo pridelovati zelenjad in druge vrtnarske pridelke samo za sebe, za svojo lastno porabo. Za trg smejo pridelovati samo oni, ki imajo za to dovoljenje od kmetijske zbornice. S tem se je preprečilo, da bi veleposestva, ki se nahajajo v bližini mest, začela pridelovati zelenjad na polju in bi s tem bili mali vrtnarji ubiti. Po tržnih nadzornikih se nadzira kakovost in cena zelenjavi, tako da je tudi konzument zaščiten. Uvoz zelenjave je omejen.

6.) **Sadjarstvo.** Ker še sadjarstvo v Avstriji ni na vrhuncu in ker se avstrijskemu sadjarju še ni posrečilo pridelati vsako leto toliko sadja, kolikor ga doma potrebujejo, se mora v slabih sadnih letinah uvažati sadje iz južne Tirolske in Kalifornije. Avstrijski konzument vidi to lepo standardizirano sadje iz južne Tirolske in Kalifornije in vsled tega nerad kupuje domače sadje, ki ni najboljše kakovosti. Zato deluje državna oblast potom Kmetijskih zbornic predvsem na to, da se zasigurajo redne sadne letine, tako da ne bo več potrebno uvažanje sadja. To hočejo doseči z zmanjšanjem števila sadnih sort, strogo kontrolo drevesnic, s strogo kontrolo uvoza in prometa sadnega drevja, kontrolo zasajevanja novih sadonosnikov z ozirom na določene vrste, precepljavanje starih sadonosnikov na priznane sorte in drugo. Stroga kontrola izvoza sadja, ki stremi za tem, da zaščiti avstrijsko sadje, da se v bodoče pod znamko avstrijskega sadja ne bo izvažalo tuje sadje. Obilna je državna pomoč za zadružne sadne kleti. Vršni se tudi redno živahna propaganda naj se sadje ne prodaja takoj v jeseni, temveč naj v zadružnih kletih čaka do pomladi. S tem se razbremeni trg v jeseni in učvrstijo cene sadja.

7.) **Gozdarstvo.** Vsakoletni prirastek lesa v avstrijskih gozdovih iznaša okrog 9 in pol milijonov kub. metrov. Od tega so primorani, najmanj eno tretjino izvoziti, ker letni prirastek presega domačo potrošnjo. Lesna kriza v letih 1930—1933

je tudi avstrijskemu gozdarstvu prinesla znižanje cen za 60%. Radi organizacije gozdnega gospodarstva in izvoza lesa je bil ustanovljen „gozpodarski svet za les“. V tem svetu so enakopravno zastopani zastopniki gozdnih posestev, lastniki žag in lesne industrije ter lesni trgovci. Ta gospodarski svet je sprejel od vlade nalogo, preprečiti nadaljnje padanje cen in s primernimi ukrepi učvrstiti in dvigniti cene lesa na stopnjo donosnosti gozdnega gospodarstva. Izšel je zakon o „izvozu lesa in minimalnih cenah“. Lesni trgovci so bili pod kaznijo obvezani določevati minimalne cene. Omejeno je bilo število izvoznikov, izvoz lesa pa stavljen pod strogo kontrolo. Ko so slične ukrepe vpeljale v gozdno gospodarstvo tudi nekatere druge

države, so ti ukrepi postali učinkoviti. Mednarodna komisija za les je sprejela in odobrila te ukrepe ter jih uvrstila kot sestavni del mednarodne lesne trgovine. Tudi domačo potrošnjo skušajo povečati na ta način, da uživa industrija, ki prideluje les v razne kemične in pogonske svrhe, posebne ugodnosti.

Iz navedenih primerov je razvidno, da je tudi v teh težkih časih mogoče, z umnim in preišljenim delom ter strokovno pravičnimi državno-oblastvenimi ukrepi z razmeroma malimi žrtvami doseči velike gospodarske uspehe, ki so v korist splošnosti, ker so socialni regulator med posameznimi stanovi in gospodarskimi panogami, urejajoč pravičen odnos med privatno-gospodarskim in državnim imetkom.

Neznani in nepoznani prijatelji.

Franc Pirnat.

(Nadaljevanje.)

Kakor se ubogega slepca neusmiljeno preganja in zatira, ravno tako se godi **žabam in krstačam**, med katerimi morajo zlasti slednje trpeti vsled neumestnega studenja s strani večine ljudi. Pa baš one brez izjeme spadajo med najkoristnejše in najneumornejše pomočnike človeka, v boju proti neštevilnim škodljivcem rastlin. Vsled svoje velike požrešnosti temeljito očistijo cvetne in zelenjadne nasade od vseh škodljivcev. Zaveden vrtnar zna pravilno ceniti njihovo vrednost ter jih čuva in pozdravlja kot zveste pomočnice.

Spomladi, čim se začne mračiti, opazimo, da se zlasti nad vodno gladino giblje velika množica vsakovrstnih živalic. Na milijone mušic pleše v trumah s pojočim glasom, metulji - ponočnjaki debelega života, katerih gosenice so med vsemi najpožrešnejše, frfotajo okrog. V visokih lipah in v travi brenčijo majniški hrošči, po listju in vejah pa šumiijo, skačejo in lazijo neštevilne žuželke v toplotnem in prijetnem večernem zraku.

Tik nad vodno gladino in okrog naas pa frfota križem semtertja brez glasu mnogo **netopirjev**, ki neutrudno hlađastajo in požirajo žuželke. Na stotine mušic mora v na široko odprta usta teh lastavic noči. Ličinke škodljivih muh in moljev se tam vlové, padajoče od biljk, potem pa gre poot med vejice lip, od katerih roma prprav lepo število rjavih hroščev v nenasiitljiv netopirjev želodec. — V boorovem gozdu so razsajale prete-

klo leto znane strupene gosenice. Mnogo lepih mladih dreves je bilo na veliko razdaljo zapisanih brezlistju, zdaj pa odletavajo zlobni nočni metulji, da bi odlagali svoja pogubonosna jajčeca onstran vode na igličastem drevju. S pravo togoto se vržejo netopirji nad nje in drug za drugim romajo v želodec.

To je resnična slika iz netopirjevega življenja. Razvidna je iz nje neizmerna korist te živalice v gospodarstvu narave. Tudi ta žival je morala trpeti pod mračnimi predsodki in vražami, počasi pa ljudje spoznavajo njeno koristnost. V krajih s preobilico komarjev, skušajo dandanašnji z naselitvijo netopirjev zaježiti to nadlogo.

Se ena marljiva pokončevalka škodljivega mrčesja, katera je po krivici trpela preganjanje, naj bo omenjena na tem mestu.

To je najmanjši evropski sesavec, **hrčica** ali **mala rovka**. Ravnokar je smuknila iz obzidja vrta, ki je opleteno z bršljanom in v mraku prične svoje vsakdanje opravilo. S koničastim noskom vohnja marljivo po gredah, razrije tukaj nekoliko sipko prst, obrne tam suh list, iztika po vseh kotih in špranjah ter stopica v neprestani marljivosti po vsem vrtu. Tukaj zgrabi, raztrga in pogoltno glisto, tam polža, bramorja, ogrca, in še nešteto drugih škodljivcev. Ta mala žival-roparica je tako požrešna, da porabi dvojino svoje lastne teže kot dnevno hranjo, iz česar je mogoče presoditi korist, ki jo daje. Da,

še večjih nalog se loti mala, hrabra živalica. Tu in tam preobvlada celo poljsko miš, vneto iztakne gnezda domačih in poljskih miši in v odsotnosti podgan celo njihova gnezda, kjer podavi številni zarod te sodrge.

Kot prava roparica hrčica nikdar ne žre rastlinskih snovi, vsled česar na vrtilih in drugod ne more napraviti nikake škode. Pri vsem tem pa jo žal povsod preganjajo in pobijajo vsled neznanja in nerazumevanja, ker je drugim mišim tako podobna ter se ljudje ne potrudijo, da bi jo razločili od poljskih miši, dasi njena drobčkena postava, izredno male oči, podolgovata glava s koničastim rilčkom in njena stopicajoča hoja ne dela pretežek.

Poleg nadloge žuželk, ki ogrožajo gozd, polje in vrt, imamo še drugo veliko nadlogo, katera hudo grozi polju, sadovnjakom in zelnikom, to so miši in podgane. Kako težko pa bi se kmetovalec ubranil te nevarnosti, ako bi mu ne prišli na pomoč zvesti pomagači iz živalstva.

Stojimo ob robu valovitega žitnega polja, ki je ločeno le z vzvratnikom od skednja. V vzvratnikovi ledini je nešteto mišjih lukenj, v katerih prebiva mnogo družin, ki se množé na neverjetno hiter način. Tukaj so namreč na miru in popolnoma v zavetju pred vsemi svojimi sovražniki, kajti mačke ostajajo doma na dvoriščih in ne prihajajo semkaj, **ptiči mišarji** in ostale koristne ptice pa si radi preganjanja, ki jim žal grozi od vseh strani, ne upajo tako blizu k poslopjem. Na ta način torej lahko gredo miši brez strahu po svojem škodljivem poslu. Toda to, česar človek tako lahko nikdar ne bi mogel narediti, neglede na to, da nesreče, ki mu grozi, niti ne pozna, izvrši mala žival v prav kratkem času. Zatre namreč popolnoma vso mišjo tovarišijo.

Mala podlasica, ki si je napravila svoje bivališče v zapuščenem rovu hrčka sredi polja, opazi početje miši in gre uspešno na lov. Ne samo za lastno hrano in za svojih sedem mladicev davi miši, marveč jih pomori v čudovitem številu vsled njej in vsem njenim sorodnikom lastne krvoželjnosti. Radi tega je mala podlasica tudi med vsemi mišjimi lovci najodličnejša in zmore najučinkovitejše preganjati miši. Vsled svoje vitke postave jim lahko sledi v njihove luknje in skrivališča. Poleg miši lovi podlasica z uspehom tudi podgane, hrčke, bramorje ali krlice in celo gade, vsled česar je izredno koristna žival.

(Konec sledi.)

Sadjarstvo.**Sadjarska razstava, sadni sejem in sadjarski kongres.**

„Sadjarsko in vrtnarsko društvo“ bo priredilo v času od 24. oktobra do 1. novembra t. l. v Mariboru, središču našega sadjarstva in sadnega izvora **I. banovinsko sadjarsko razstavo in sadni sejem pod pokroviteljstvom gospoda bana.** Vse priprave, ki so v polnem teku, vodi posebni pripravljalni odbor. Sodelovanje je že do sedaj prijavilo nad 50 podružnic in veliko posameznih sadjarjev. Za razstavo se pripravljajo tudi druge banovine, ki žele prikazati svoje sadje, kar bo za naše sadjarje zelo zanimivo in poučno.

Velika sadjarska razstava bo nazorno pokazala napredek našega sadjarstva po vojni, posebno v zadnjih 15 letih. Vsa prireditve, ki bo največja od vseh v zadnjih letih prirejenih razstav, bo izvršena po točno določenem načrtu, pri katerega izvršitvi bo sodelovala tudi banovina po svojih zavodih in ustanovah. Razstavile bodo razne tu in inozemske trdnice razno orodje, stroje, sredstva za zatiranje sadnih škodljivcev itd.

Na sadnem sejmu bodo vložene vagonске množine namiznega sadja v predpisanih zabojih. Zunanji trg se že sedaj zanima za

ta sejem in prihajajo že prijave sadnih trgovcev iz inozemstva.

V dneh sadjarske razstave in sadnega sejma bo v Mariboru tudi **sadjarski kongres**, katerega se bodo udeležili strokovnjaki iz vse države. Kongres bo odprt 24. oktobra. Dne 25. oktobra bodo referati strokovnjakov o važnih vprašanjih našega sadjarstva.

Od naših strokovnjakov bo predaval ravnatelj vinarske in sadjarske šole iz Maribora **g. Priol Josip** o ciljih in nalogah načrtnega sadjarstva, profesor **Vardjan Fr.** iz Št. Jurja ob juž. žel. pa bo podal zgodovinski opis slovenskega sadjarstva. O drevesnicah v Sloveniji bo poročal **g. Dolinšek Ivan**, predsednik drevesničarskega odseka SVD.

Velikopotezne prireditve bodo brez dvoma povzdignile zanimanje za naše sadjarstvo in odprle našemu sadju pota na svetovna tržišča.

Dosedanje prijave kažejo, da bo to prvovrstna in največja sadjarska prireditve, ki bo dostojno predstavila naše sadjarstvo tu in inozemstvu.

Vinarstvo.**Važnost selekcije v vinarstvu in osnutek načrta organizacije selekcijskega dela.**

Ing. Sergij Goriup.

(Konec.)

Pri selekciji imamo predvsem interes, da dosežemo večjo rodovitnost, ne da bi pri tem trpela dobrota pridelka. Najlažje pridemo do tega cilja z izbero v množini. Tako selekcijo v množini vrši vsak vinogradnik in trsničar, ki jemlje cepiče samo od trsov, od katerih je prepričan, da mu dajo dober in bogat pridelek. V to svrhu je pa potrebno, da vidno označi vse stalno rodovitne trse, katere smatra v vsakem oziru za najboljše v svojem vinogradu. Označevanje se lahko izvrši s pomočjo pocinkane žice ali pa s posebnimi znamkami ali tablicami, ki se obesijo s pocinkano žico na izbrane trse. Trsničarji so navadno prepričani, da poznajo vsak dober trs svojega matičnega vinograda. Ravno manj rodovitni ali drugače nezaželeni trsi pa kažejo ob rezi najlepše rozge in nas večkrat zapeljejo, da si od njih narežemo cepičev, podobno kot nas bujna rast in lepa barva listov nerodovitnih trsov v času vegetacije odvrta od edino pravilnega koraka, da take manj-

vredne trte čimprej odstranimo iz naših gor.

Z enoletno selekcijo cilj seveda še ni dosežen. Marsikateri trs, ki je letos bogato rodil, bo v prihodnjih letih razočaral. Zato moramo z izbero nadaljevati in šele po 4 letih si lahko vstavimo pravilno sodbo o vrednosti posameznih trsov. Pri izberi v množini se z najboljšim uspehom poslužujemo pocinkanih znamk, ki nosijo svojo letnico in event. oznako sorte. Znamke so dvojne: okrogle za dobre, štirioglate za slabe trse. Trs, od katerega jemljemo selekcionirane cepiče, mora imeti vsa štiri zadnja leta okrogle znamke, oni trsi, ki so dobili v tem času le 2 ali 3 okrogle znamke, naj se za razmnoževanje ne uporabljajo. Znamke se obesijo na trte nekoliko dni pred trgatvijo, ko je pravilna presoja vrednosti trsnega materiala najlažja.

Mesto razmeroma dragih pocinkanih znamk ali tablic, lahko uporabljamo tudi samo pocinkano žico ali pa zaznamujemo na starem lesu do-

bre trse z rdečo, slabe pa z belo oljnatno barvo.

Nerodovitnih trsov je v vsakem vinogradu več, kot si mislimo. Cepljenke iz cepičev takih trt ostanejo tudi same nerodovite. Le v slučaju, da pridejo v izredno ugodne prehranjevalne razmere, se njihova rodovitnost lahko nekoliko poveča, bo pa vedno zaostajala za plodovitnostjo potomcev rodovitnih staršev. Pri izberi v množini ne obračamo posebne pozornosti na lastnosti posameznih trsov. To nalogo vrši takozvana individualna selekcija ali izbira poedincev. V vsaki gorici najdemo trse ene in iste sorte, ki se odlikujejo s prav posebno rodovitnostjo, drugi z izrazito odpornostjo proti pozebi, klorozi, peronospori in drugim boleznim, tretji zopet s posebno dobroto grozdja itd. Zaznamovati take trse še prav posebno ter iz poedincev vzgojiti dragocene pasorte je ena izmed najvažnejših nalog modernega trtgojstva. Za tako selekcijo pa je potrebno bistro oko, skrbno opazovanje in mnogo truda, ker se marsikatera lastnost, ki ima velik praktičen pomen, le težko izslediti in pravilno oceni.

Za izvajanje individualne selekcije so v prvi vrsti poklicane enološke postaje, banovinske trsnice, trsničarji in podružnice Vinarskega društva. Strokovnjaki ali pooblaščenci strokovno izobraženi zaupniki izberejo v jeseni iz vseh vinogradov 50 trsov od sorte, ki je za krajevne razmere najvažnejša. Te izbrane trse opremijo s pocinkanimi znamkami, označenimi s števkami 1—50. Istočasno se osnuje posebna matična knjiga, v kateri ima vsak trs svojo stran. Opazovanje izbranih trsov se ne vrši le pred trgatvijo, temveč celo leto. Predvsem je opazovati in zabeležiti: Zorenje lesa, cvetenje, teža in dobrota pridelanega grozdja, nastop in odpornost proti boleznim in škodljivcem itd. Tekom let se izločijo vsi manjvredni trsi, že po preteku 4 let pa ostane le kakih 5 najboljših trsov, ki so se v vsakem oziru najbolj izkazali. Od njih se vzamejo cepiči in cepijo na zdrave prvovrstne podlage, ki so določene za dotični vinarski okoliš. Cepljenke se vzgajajo v posebnem matičnem vinogradu, kjer se skrbno opazujejo in uporabljajo za proizvodnjo cepičev namenjenih širši praksi.

Vrednost individualne selekcije vinogradnikom lepo pojasnjuje dobro znana selekcija Fröhlichovega silvanca. Od tisočerihih trsov silvanca je izbral Fröhlich le enega in to najboljšega, ki ga je nato razmnožil.

Tudi podlaga Berlandieri x riparija 5 BB Kober je proizvod izbore poedincev, ki ga je Kober skrbno izbral iz materiala dobljenih od Telekija.

Individualna izbira naj bi se pa ne vršila le na rodovitnost. Nje se je treba poslužiti tudi v borbi proti peronospori in boleznim stržena ter drugim neprijateljem naših vinogradov. V letih, ko razsaja peronospora, naj se skrbno poiščejo vsi trsi, ki kažejo posebno odpornost proti tej bolezni. Tudi taki trsi naj se vnesejo v matično knjigo, in skrbno opazujejo, saj bi se rentabilnost naših vinogradov kmalu izredno povišala s sorto, ki bi bila odporna proti peronospori.

Za priznavanje vzgojenega selekcioniranega trsnega materiala naj bi se zaprosilo kr. bansko upravo, da izdela poseben pravilnik, slično kot je bil izdelan pravilnik za priznavanje posevkov, ki je bil svoj čas objavljen v Službenem listu. Priznavanje naj bi se nanašalo na izbor trsnega materiala v množini, na individualno selekcijo, na vzgojo novih sort, doseženo potom križanja, in na poedincev in in na brstov, ter bi se vršilo na podlagi pregleda trsnega materiala in pregleda matičnih knjig. V svrhu priznavanja naj bi se osnovala krajeva in osrednja priznavalna komisija. Krajevo priznavalna komisija bi tvorili: odposlanec osrednje komisije, sreski kmetijski referent in vinogradnik oziroma trsničar. V osrednji komisiji pa bi poslovali: načelnik kmetijskega oddelka, šef odseka za kmetijstvo, referent za vinogradništvo, kletarski nadzornik in njegov pomočnik ter ravnatelj vinarske in sadjarske šole v Mariboru in kmetijske šole na Grmu.

Interesenti bi predložili osrednji komisiji za trto gojstvo preko sreskega načelstva in banske uprave proš-

nie, da se jim trsni material prizna. Osrednja komisija pošlje nato prošnjo krajevni komisiji, ki bi na licu mesta pregledala matične knjige in prijavljeni trsni material ter ga bodisi priznala, ali odklonila. O pregledu naj bi se sestavil poseben zapisnik. Sklep krajeve kontrole naj bi potrdila še glavna priznavalna komisija, na katero bi se stranka imela pravico pritožiti.

Po tem načrtu bi za priznavanje izvirnosti bilo potrebno: ugotoviti pokolenje sorte in način njenega vzgajanja na temelju rodovniških podatkov in drugih dokazil, dalje točno opisati sorto, vse lastnosti in znake, po katerih se razlikuje od sorte odnosno sort, iz katerih izhaja. Dokazati bi bilo treba tudi znatne odlične lastnosti priznane sorte ali selekcije.

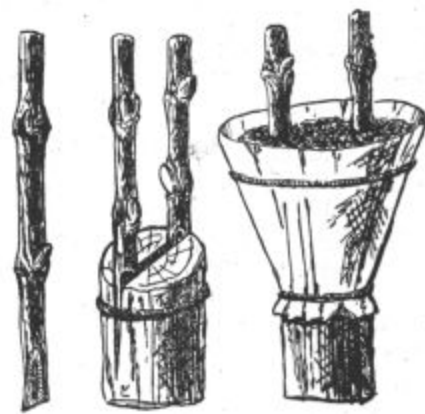
Za priznanje I. in II. razmnoževanja sort, bi moral prosilec pisмено dokazati, da je trsni material v resnici potomstvo priznane izvirne sorte.

Organizacija selekcijskega dela mora biti že po svoji naravi decentralizirana, ker ima vsak vinorodni okoliš svoje posebne klimatične razmere, pa tudi svoje lastne potrebe glede lastnosti trsnega materiala. Zadnja leta nam so prinesla novo strašilo — strženovo bolezen, ki se je na srečo pokazala v naših krajih izvzemši par slučajev, za sedaj res samo kot strašilo. Pripraviti pa se je treba na vsa morebitna presenečenja in zato pozivam vse napredne trsničarje in vinogradnike, da razmišljajo o koristi in potrebi izbire zdravega odpornega in rodovitnega trsnega materiala, da pa ne ostanejo samo pri razmišljanju, temveč da pristopijo k resnemu selekcijskemu delu za lepšo bodočnost svojih družin, za napredek in še večji sloves naših gor.

ne plemenite trse, od katerih hočemo dobivati cepiče, ter nerodovitne in manjvredne trte za precepljanje.

Običajno se preceplja z navadno kopulacijo na zeleno ali pa v razkol. S kopulacijo se preceplja junija in julija. Našim vinogradnikom je način tega cepljenja že dovolj znan, ker se tako preceplja tudi šmarnica. Tehnično je kopulacija na zeleno enostavna, cepljeno mesto se prav lepo zaraste, ima pa to slabo stran, da se lahko cepi navadno le visoko od tal, vsled česar je potrebno naknadno grobanje precepljenih trsov.

V razkol cepimo koncem marca ali začetkom aprila in sicer tako, da previdno razkoljemo vodoravno odrezano podlago z ostrim cepilnim nožem po sredini. Predolg razkol preprečimo, ako povežemo podlago par cm pod vodoravno odrezanim mestom z vrbovimi šibami. V razkol vložimo pri tankih trslih po en, pri debelejših pa po dva cepiča. Pri cepljenju je treba paziti, da pride kambij cepiča na kambij podlage po celi v razkol vrinjeni dolžini. Da preprečimo poškodbe cepičev, zatlačimo začasno v sredino razkola primerno zagózdo iz trdega lesa. Cepiči naj imajo 2 do 3 oči. Po dovršenem delu se cepljeno mesto dobro zamaže s cepilnim voskom. V razkol cepimo navadno prav pri tleh tako, da cepljeni trs lahko pokrijemo s peščeno zemljo, ker bi se sicer cepiči posušili. Ponekod prerežejo trte že nekoliko dni pred cepljenjem, da se tako zmanjša do dneva cepljenja previsok pritisk sokov.

Sl. 19.

Zaznamujmo pred trgatvijo nerodovitne trse in precepljajmo jih!

Ing. Sergij Goriup.

Pogosti razlog nerentabilnosti vinogradov leži v dejstvu, da imajo vinogradniki v svojih goricah mnogo nerodovitnih in samorodnih trsov, katere obdelujejo z enakim trudom in skrbjo, kot rodovitne in plemenite trte, ki pa ob trgatvi izkazane neeže in stroškov ne povračajo.

V naprednih vinorodnih deželah, kot sta Francija in Italija, so že davno spoznali velike gospodarske koristi, katere prinaša precepljanje ne-

rodovitnih in neplemenitih trsov. Tudi pri nas posvečajo sadjarji v zadnjih letih precepljanju nerodovitnih dreves posebno pažnjo, le slovenski vinogradniki ne kažejo potrebnega zanimanja za izboljšanje gospodarskega položaja z načrtno selekcijo rodovitnih in doslednega precepljanja nerodovitnih nasadov.

Sedaj pred trgatvijo je pravi čas, da skrbno pregledamo vinograde in zaznamujemo na eni strani rodovit-

V Italiji in povsod tam, kjer se gojijo trte nekoliko višje, se trse precepljuje na deblu v višini 20 do 50 centimetrov od tal. Okoli cepljenega mesta se priveže primeren karton, širok kakih 20 in visok kakih 15 cm. Vanj se nasipa toliko vlažnega sipkega peska, da je dolnje oko cepiča še narahlo pokrito. Pesek preprečuje izparivanje vlage in cepiči brezhibno prirastejo k deblu. Način vezave

takega ovoja je razviden iz slike, veže pa se z vrbovimi šibami, rafijo ali motvozom.

Tega postopka bi se s pridom lahko poslužili tudi sadjarji pri precep-ljanju sadnega drevja v razkol.

Spolnitev trtnega sortimenta za Dravsko banovino.

Fr. Gombač. Ljubljana.

Ta sortiment, ki smo ga pred nekako 10 leti na pobudo Kmetijske družbe in potem Vinogradniškega društva za dravsko banovino, deloma tudi z gmotno podporo banovine po tedanjih razmerah za posamezne okoliše sestavili bo skoro treba nekoliko revidirati in spolniti, kajti med tem časom so nastale drugačne trgovske in potrošne vinske razmere, ki se precej razlikujejo od potrošnje finejših vin, ter se bolj nagibajo na cenejša, toda kolikor toliko močna, prijetna, brezhibna vina.

Beli burgundec, traminec, rulan-dec, muškatni silvanec, modri burgundec zatemnevajo zbog pičlega pridelka in premajhnega dohodka. Nasprotno pa hodijo bolj v poštev sorte, ki obilo rodijo in ki ne zahtevajo posebne nege, pa se le dobro in hitro oddajo. Med take štejemo posebno laški rizling, selekcionirani nemški rizling, mozler, zeleni silvanec, rdeči in beli španjol (Gutedel), žametasto črnino ali kavščino, portugalko ter deloma modro frankinjo. Precej široko polje pridobiva tudi Bouvierova bela ranina in rdeče beli velclinec, dočim moramo druge sorte kot kraljevino, plavec, lipno, okruglino itd. prištevati bolj med navadne sorte, manjše vrednosti.

V trtnicah, osobito banovinskih ali od banovine gmotno in dejansko podpiranih, bo potrebno posvečati večjo pažnjo in na večje množenje prvomenovanih žlahtnih sort na prav priporočljivo ameriško podlago: Riparija velikolista, Rip × Berlandieri Kober 5 BB, Rip. Teleki 8 in za prav apnene, bele zemlje v suhih višjih legah pa Göthe 9.

Kot nadomestilo za vse bolj navadne sorte od španjolv, kraljevine pa tudi velclinev, všteti lipno, okruglino itd. nizdol, bi jaz nasvetoval obče razmnoževanje bele sorte:

Malvazije.

Ne povem od kod ravno ta vrsta izhaja, ker je tudi te mnogo različnih vrst in ker vem že vnaprej, da bi marsikdo tudi banovinskih strokovnjakov zaviral nos, če izve, da je

tuja sorta in da ne izvira iz Slove-goric, ki so vsakemu Štajercu najidealnejši in najimenoitnejši vinorodni kraj.

Toliko pa lahko s prepričanjem trdim, iz svoje lastne, večletne izkušnje, da kdor si s to sorto pravilno zasadi svoj vinograd, t. j. precej narazen in cepljen na Kober 5 BB, bo sila zadovoljen, ker bo imel od nje vsestranskega vžitka.

Ta Malvazija je namreč prav krepke rasti, njeni poletni poganjki postanejo kazalec do palec debeli, 4—7 metrov dolgi in z močnimi, prilično mozlerjevim listom podobni (le da so na obeh straneh goli) ter z lepim grozdom neverjetno močno obloženi.

Posebne okoliščine jo dičijo namreč: Prav trd les, zato odporna proti boleznim in mrazu. Pozno odganjanje spomladi, navadno proti koncu aprila, hitra rašča in naglo od-cvetenje. Zgodnja zoritev 20. do 24. septembra. Veliki, zdravi rahli grozdi in jagode, ki ne gnijejo in se ne osujejo, z 18 do 20%, pa tudi 22 do 24% sladkorja in 6 do 9% kisline. Mošt naglo povre in vino se dobro čisti ter je stanovitno z nekoliko muškatnega okusa. Šestletne cepljenke (lastnorčno na zeleno cepljene) so pri meni zarodile v kompaktnih latnikih ali pergelnih od 60—70 m dolgih in po 4 m širokih, vsaka trta

po 30 do 50 grozdov. V plantah pa na prostem v razdalji 2 m in 1.20 m v vrstah, pa po 50 do 80 in celo 90 do 110 grozdov, t. j. ca. 6—10 kg na trto ali 4 do 7 litrov mošta, oziroma vina. To bi bilo na ha (10.000 m² = 1¼ orala) približno 400—700 hl.

Take množine seveda ne vzamem za bazo, pač pa lahko 200 hl, dočim dajo burgundec, rulanec, traminec in slične prav žlahtne sorte največ 20, pa tudi lahko samo 10 hl na ha (9000—10.000 trt).

Se večjo vlogo igrajo pri tem cena in dohodek. Malvazija 200 hl ali 20.000 litrov samo po 2 din liter (se lahko proda po 3—4 din) znesse z okroglo 5000 cepljenkami na ha, do 40.000 dinarjev na ha, beli burg., rul., tram. z okroglo 9000—10.000 cepljenkami na hektar, pa največ 20 hl ali 20.000 l po 6 din, 12.000 din. Pač lepa razlika in stroški so isti, odnosno pri zadnjih večji, ker Malvazijo se le trikrat poškopri in požvepla.

Pogoj da dobro uspeva je: Sajenje v višje, četudi vetrovne lege, vrsto od vrste najmanj 1.20 m, v vrsti po dolgem tudi v strmi legi pa vsaj 1.10 m. Pridno in pravočasno obiranje ali odstranjevanje nerodovitnih poganjkov, ter takojšnje popolno odstranjevanje še pred cvetenjem vseh malih listkov pod zadnjim grozdom med starim lanskim lesom in novim pomladanskim poganjkom. Gnojenje s kalijem ji jako prija (½ kg na trto). Na željo povem nabavni naslov.

Sicer je neki banovinski vin. strokovnjak obljubil, da pocepi banovina letošnje pomlad do 5000 komadov te sorte, a se nič ne ve, če se je kaj tozadevno ukrenilo, ker je tam vse precej zapeto in se le težko kaj izve. Naj kdo drugi predlaga morda še boljše sorte za splošno nadomestilo slabjših sort.

Moslavec, šipon ali pošip.

Konrad Pečovnik.

V številkah 34 in 35 Slovenskega gospodarja opisuje g. Anton Kosi našo domačo vinsko trto šipon ali pošip - moslavec in se vprašuje, ali naj ta vinska sorta tudi v bodoče kot glavna v ormoško-ljutomerskih gorica ostane, ali pa jo naj iz tamošnjega trsnega sortimenta črtamo. Kot izgleda, se moslavca (ostanemo lahko kar pri tej označbi, ki je pri nas, kakor tudi drugod splošno v rabi in znana) pri obnovi vino-

gradov v tem okolišu ne upošteva v obsegu, kot je bil do zdaj zastopan v teh gorica. Ker pa je ravno moslavec oni, ki je dal v preteklosti ljutomercanu njegov značaj in sloves, je potrebno, da temeljito preudarimo in vsestransko premislimo, predno ga bomo iz tamkajšnjih gorica izločili.

V trsnem izboru za dravsko banovino, ki je bil sestavljen po temeljitnem preudarku in ob sodelovanju

Vinarskega društva za dravsko banovino, vinarskih strokovnjakov, pa tudi praktičnih vinogradnikov, je moslavec kot glavna sorta določen za ormoško-ljutomerski okoliš poleg laškega rizlinga in belega burgundca. Ravno tako je določen kot glavna sorta tudi v spodnjih Halozah, kot sorta za posebne položaje in razmere pa tudi v gornjeradgonskem okolišu. Je to naša domača vinska sorta, ki je pa razširjena tudi izven mej naše domovine. Daje izborna kakovostna vina s posebnim vinskim značajem in cvetlico, ki se razvije pa šele tekom zorenja vina. Zraven tega je moslavec zelo rodovit, zori precej pozno in rodi vina visoke kakovosti le takrat, ako grozdje popolnoma dozori. Daje nam zadostne pridelke že ako ga režemo na kratko: na reznike in čepe. Prenaša na tudi rez na locne ali šparone. Pri tem načinu rezi sicer zelo obilo rodi, pri poznejšem zorenju, kar ima lahko za posledico močno kislina vina, katerih kislina postaja neprijetna. Ravno tako daje moslavec prekisla vina tudi v zanj neprimernih legah in zemljah, pa tudi v neugodnih letih. Neprijetna kislina se stopnjuje v neugodnih letih še, ako smo rezali trs na dolgo: na locne ali šparone.

Radi tega sodi moslavec le v res dobre, v strme in višje položaje in v južne, jugovzhodne in jugozapadne lege, nadalje v dobre in bolj suhe zemlje. Takih položajev in leg imamo v ormoško-ljutomerskih gorica, pa tudi v Halozah obilo. Tam bo dal moslavec zraven obilnega pridelka tudi vina odlične kakovosti. Nikakor pa ne spada ta vinska sorta v slabše, nizke ali celo v ravninske položaje in v vlažne zemlje. Marsikoga je že zapeljala njegova rodovitnost in kakovost njegovega vina v ugodnih letih, da ga je posadil v neprimernih legah in položajih, kjer pa ne daje tega, kar se je od njega pričakovalo. V take lege in položaje moslavec ne spada.

Le eno lastnost imajo moslavčeva vina, ki bi ga pri današnjem razvoju vinskega potroška ne priporočali. Njegova vina pridejo do polne veljave še le drugo in tretje leto, dočim mas gospodarske okolščine in okus potrošačev silita, da imamo vina že prvo leto sposobna za potrošnjo. Wendar bo tudi temu lahko pomagati. Moslavec je namreč prav dobro priten tudi že v prvem poletju, ako je v jeseni dobro povrel in izgubil odvišno kislino. S primernim in strokovnim kletarjenjem lahko zoritev tudi nekoliko pospešimo. Obdrži pa moslavčevino tudi dalje časa sve-

žost in mladostnost, kakršna vina ravno današnji pivci zahtevajo.

Pač pa bo potrebno ravno pri moslavcu izvajati selekcijo trsja za rezanje cepičev. Že Trummer pozna v svoji knjigi pri popisu te sorte več podvrst, kot osipani pošip in drobnogodni pošip. So to zvrsti moslavca, ki svoje slabe lastnosti stalno dedujejo. Imamo pa trse, ki stalno leto za letom prav dobro nastavijo, se ne osipljejo in torej prav dobro rodijo.

Tudi kar se tiče podlag, za katere moslavec sicer ni izbirčen, bo le kazalo za njega jemati le one, ki pospešujejo zoritev, kot so na primer riparija portalis in križanke berlandieri X riparija. S tem bomo dosegli hitrejše dozorevanje, kar bo le v njegovo korist.

Moslavec je bil po zgoraj omenjeni Trummerjevi ampelografiji poleg beline na bivšem Štajerskem, posebno v slovenskem delu, najbolj razširjen in je največ prispeval k slovesu ljutomerski vin. V sedanjem trsnem izboru je bil izpodrinjen od drugih sort v večjem delu kvalitetnega okoliša slovenskega Štajerskega in je priporočen le za manjši del naših vinskih goric, to je v zgoraj navedenih ormoško-ljutomerskih gorica, in v spodnjih Halozah, v malem tudi še v gornjeradgonskih gorica. Radi njegovih lastnosti pa ga bo kazalo tudi v teh gorica omejiti le na naj-

boljše lege, kjer še redno dozoreva. Tudi bo kazalo imeti zraven njega in za njegovo izboljšanje v slabih letih sorte, ki dajejo sladka vina brez močne kisline, a tudi brez posebnega značaja, ki pa tudi hitreje dozori. Take sorte bi bile zeleni silvanec in zlahtnine. Od teh bo najbolj primeren ravno zeleni silvanec, ki srednje rano zori, daje odlična vina brez posebnega značaja, a rodi tudi prav dobro, ter dozori tudi še v manj ugodnih letih, tako da njegova vina imajo razmerno malo kisline. Z mošči teh sort bi kazalo v slabih letih moslavčeve mošče izboljšati, in le v letih, ko moslavec dobro dozori, bo kazalo pustiti njegove mošče čiste. Tako bo v neugodnih letih moslavčevino še dobro, v dobrih letih pa bodo prišle njegove prednosti do polne veljave. Tudi bomo moslavca v ugodnih letih pustili čim dalje na trsu, da popolnoma dozori ali celo prezori.

Popolnoma opustiti moslavca v ormoško-ljutomerskih gorica, pač ne bo kazalo. Raje obdržimo z njim značaj tamkajšnjih vin, ki so si sloves že pridobila. Pač pa bi kazalo z moslavcem tip ljutomerskih vin ustvariti, v kolikor se to že ni zgodilo. S pravilnim kletarjenjem, posebno v zadružnih kletih, bo to prav lahko mogoče in bodo ta vina prav lahko dobila tudi v bodoče odjemalce pri nas, kakor tudi v inozemstvu.

Za povzdigo vinskih goric.

Bratko Rudolf

Starejši vinogradniki se še dobro spominjajo, kako je trtna uš domala uničila vinsko trto. Vinogradniki so morali vse stare trte izkopati in uničiti, ker niso bile več za rabo. Mnoge prijazne vinske gorice so postale gole in puste. Naši marljivi vinogradniki so takoj pričeli obnavljati vinske gorice. Rigolali so in zasajali nove sorte cepljene na ameriški podlagi, ki je za trtno uš neobčutljiva. Trtna uš je napravila po vinogradih neprecenljivo škodo, toda čas teče hitro in zopet zelene vinske trte po hribočkah so desetero poplačale ves trud vinogradnikov.

Kako je sedaj z vinogradi? Vinske trte so že precej opešale in rode od leta do leta slabše. Enako je izčrpana tudi zemlja. Ponekod se opazja, da so vinogradniki spoznali to neprecenljivo škodo. Začeli so z rigolanjem zemlje in zasajanjem novih vinskih trt.

Mnogo pa je naših vinogradnikov, ki samo maše „luknje“, t. j. zasajajo trto le tam, kjer se je stara posušila, ali pa čakajo na splošno obnovo vinskih goric. Pri tem bi bilo pomniti, da marsikatera lega ni primerna za vinsko trto. Pri novem zasajanju trt naj se opuste neprimerna mesta, na katera sadimo rajši drugo rastlinsko kulturo kot n. pr. jabolko, breskev ali marelico. Z vinsko trto naj se zasaja le na prvovrstni legi, ker le tedaj bomo pridelali izvrstno kapljico. Pomniti je: **bolje je pridelati manj, toda dobro!**

Naše vinogradništvo je v hudi krizi. Ponekod so cene vinu tako nizke, da sploh ne krijejo stroškov pridelave. Kako naj se potem misli na obnovo vinskih goric? Jasno je, da je že prišel čas, ko moramo vinograde v velikem obsegu obnavljati. Toda rigolanje in novi nasadi stanejo mnogo denarja. Kje bodo vi-

nogradniki vzeli denar? Pomislamo nato že sedaj, preden bodo trte popolnoma opešale in preden bo zemlja izčrpana. Prebivalci vinorodnih krajev so daleč gospodarsko pasivni. Tu bo potrebna pomoč! Sam vinogradnik ne bo zmogel kapitala za rigolanje in novi nasad. Potrebna bodo posojila, bodisi od države, banovine ali kake kmetijske organizacije. Vse države, posebno agrarne, streme za tem, da se njihovo poljedelstvo razvija in napreduje. Zato nudijo svojim državljanom izobrazbo, gmožna sredstva in organizacije, za katere žrtvujejo velike vsote denarja. Mnogo bo potreba še truda in energije tudi pri nas, da bomo prišli za korak dalje, ker nam še mnogo tega manjka, posebno pa cenjenega kredita.

Predvsem je potrebna široka kmetijska organizacija z velikim kapitalom, ki bi dajala kmetovalcem cenena posojila, le-ti pa bi morali s povečano aktivnostjo in pravim smotrom ter s sistemom stremeti za čimvečjim napredkom. Prodaja poljedelskih proizvodov pa bi morala priti iz rok brezvestnih prekupčevalcev ter najti edino pravilno mesto v zadrugah.

Vse delo in pomoč bi morala prevevati zadružna ideja, v kateri je edina rešitev za našega kmeta. Kmetu je treba pomagati tako, da bo živel primerno svojemu stanu in važnosti za državo!

Potreba sladkanja letošnjih vinskih moštov.

Stanje vinogradov je letos precej zadovoljivo, le skrajno neugodno vreme v drugi polovici meseca avgusta je vplivalo na razvoj grozdja slabo. Mokrota je povzročila, da so pričele nekatere sorte, kakor beli burgundec, klevna, silvanec, že gniti. Le sončno vreme septembra in oktobra lahko popravi, da bo letošnji vinski pridelek kakovostno dober. V nasprotnem slučaju pa bo letos potrebno z dodatkom sladkorja mošte izboljšati. Na vsak način pa bo to potrebno tam, kjer je toča tekom poletja trsje poškodovala.

Radi tega opozarjamo merodajne oblasti že sedaj, da pravočasno omogočijo vinogradnikom dobavo trošarine prostega sladkorja. Pri lanski uporabi trošarine prostega sladkorja so imeli namreč vinogradniki težavo, ker so ga dobili prepozno. V že povrelih vinih pozneje dodani sladkor ni več povrel. Da bi pa uporabljali vinogradniki sladkor, ki se prodaja v trgovini, je nemogoče, ker sedanje vinske cene to popolnoma onemogočajo.

Vinarsko društvo.

Kaj je Gralit?

Vsak vinogradnik ve, da senenega in kislega črvička najlažje zatre z arzenikovimi sredstvi. Teh sredstev je veliko in se po večini uporabljajo kot dodatek bordoški brozgi. Tako n. pr. dodamo v vinogradništvu 4—500 g apnenega aerzenjata Aresina ali 150—200 g švajnfurtskega zelenila na 100 litrov bordoške brozge. Škropiti je pravočasno in temeljito, in sicer v prvi vrsti grozdice (kabrnike), da bi tako še prav mladim gosencam zastrupili hrano. Škropiva uporabljamo največ proti prvi generaciji, torej proti senenemu črvičku, dočim proti drugi generaciji, t. j. zoper kislega črvička, vinski trto raje zaprašamo z arzenikovim praškom Gralitom. Gralit je razredčeni apneni arzeniat, ki odlično učinkuje proti črvu grozdnega zavijača in se veliko uporablja v Primorju, kjer pomanjkuje vode.

Ne uporabljajmo ga pa le proti gosencam grozdnega zavijača, temveč tudi proti gosencam na lucerni, repici in sladkorni repi. Uspeh je pri pravočasni uporabi prav dober.

Živinoreja.

Zakaj se svinjska kuga pri nas širi?

Dr. Veble Franc, Ljubljana,

Poleg vseh drugih nadlog in uim, ki brez usmiljenja bijejo vsako leto našega kmeta, je svinjska kuga menda ena najhujših. Škodo, ki mu jih prizadeva, gre v lepe stotisoče. Izguba, ki jo je povzročila v zadnjih treh letih narodnemu gospodarstvu naše banovine, znaša po cenitvi uradnih podatkov sledeče iznose: Leta 1934 din 906.500, leta 1935 din 1.036.700 in l. 1936 din 1.416.800.

Skrb povzročajo od leta do leta rastoče številke povzročene škode. To se pravi, svinjska kuga se v naši banovini širi kljub najvnetejšemu prizadevanju oblasti, da bi jo omejile, oz. zatrle. Prašičja kuga spada, kakor znano, med one živalske kužne bolezni, katere preprečevanje in zatiranje je po zakonu obvezno in za katero se torej vse politične oblasti z vso vnemo trudijo, da bi preprečile njeno širjenje oz. da bi jo po možnosti čisto izkoreninile.

Sredstva, ki jih za to uporabljajo, so dvojna: veterinarsko-policijske odredbe ter cepljenje. O načinu uporabe teh dveh sredstev ter o uspehih, ki se jih je pri tem doseglo, bom razpravljaj v drugem članku. V tem članku naj popišem vsaj glavna potta, po katerih jo ta nevarna morilka naših prašičev ubira v hleve naših svinjerejev.

Neumestna zahteva. Združenje gostilniških podjetij za mariborsko okolico je imelo svoje letno zborovanje na katerem so se pritoževali gostilničarji nad vinotoči. Zgleda, da hočejo gostilničarji imeti edino pravico vino točiti in pri tem postopati po mili volji. Vinogradniku pa naj se sploh odvzame pravica točenja. S tem se vinogradnik ne more strinjati. Saj je vinogradnikom v škodo že omejitev, da smejo točiti vino le na mestu proizvodnje, ne pa tudi na svojem domu in drugod. Pravico točenja lastnega pridelka se vinogradnikom ne sme odvzeti, ker dosledno temu bi se potem moralo zabraniti kmetu prodajanje mleka, jajc in sploh vseh pridelkov, ker se trgovci pečajo s to trgovino. Trgovina pa je ravno tako obrt kot gostilničarstvo. Iz tega razloga je že vsaka omejitev točenja vina nepravilna, kaj pa šele popolna zabranitev... Vsako stvar treba dobro premisliti, predno se postavi zahteva, ker neupravičene zahteve samo rode nevoljo, namesto, da bi se s pametnimi predlogi omogočilo složno sodelovanje v prid vseh stanov.

Svinjska kuga je prišla pred približno 70 leti iz Amerike, kjer povzroča še danes samo v Združenih državah letno okrog 3 milijarde dinarjev škode. l. 1918. je tam pomorila skoro tri milijone prašičev, na Angleškem pa l. 1896 tretjino vseh prašičev.

V Evropi je bila svinjska kuga v zadnjih desetletjih najbolj razširjena na Madžarskem, odkoder se je počasi razširila na Slovaško in Češko, kjer se je dobro vgnezdila, ker je tam našla dobro podlago t. j. dosti plemenit, toda raznežen in omehkužen svinjski material, ki ga je kosila na debelo. Kljub vsem naporom je tam do sedaj niso mogli iztrebiti.

V naši državi je ta bolezen stalna in jako razširjena v vseh 9 banovinah. Po uradnem izkazu ministrstva za kmetijstvo z dne 15. avgusta t. l. obstoji sedaj v 174 srezih, 476 občinah, 649 krajih skupno v 3407 dvorcih; zavzema pa enako kot drugod po Evropi čimdalje večji razmah.

V naši banovini so stalno vsaj večji del leta okuženi sledeči srez: Brežice, Celje, Črnomelj, Krško, Ljutomer, oba mariborska srez in Ptuj; od časa do časa pa tudi skoro vsi ostali srez. To so vsi oni srez, v katerih svinjereja uspeva in se vrši s prašiči živahen promet. Kako to?

Kužni strup se nahaja v krvi prašiča in kroži po tej po celem telesu, torej predvsem po mesu. Bolno telo ga izločuje s sečjo, z blatom in z vsemi telesnimi izločki (z nosnim sluzom, solzami itd.). Kapljica okužene prašičje krvi, razredčena na pol litra vode ali pomij lahko okuži 50 prašičev. Enako okužljiva je tudi seč (scalnica), ako se pa kri oz. seč posušita, obdržita moč okužbe več mesecev.

V praksi se dogajajo dnevno sledeči slučaj: Gospodinja kupi pri mesarju kilogram svinjine ali pa prejme v dar od sorodnice nekaj kolin prašiča, ki je nekaj dni pboleval. Gospodinja meso opere, uporabljeno vodo pa vrže v pomije, ki jih z drugo hrano vred pokrmi svojim prašičem. Čez 4—10 dni izbruhne v dvorcu kuga, ki podavi počasi vse domače prašiče. Prekuhanje pomij ne za- leže mnogo, ker je težko izključiti vse možnosti po katerih se del odpadkov ali pomij prikrade nepoškodovan v svinjsko korito (nepomita posoda, nesnažne roke dekle itd.).

Ta način širjenja svinjske kuge je navaden zlasti v mestih in okolici mest, kjer svinjerejci uporabljajo kupljene pomije sosedov ali iz zavodov in gostiln, ki ne goje prašičev.

Pogost način širjenja svinjske kuge je tudi pranje svinjskih črev, ki jih kupujejo gospodinjke za izdelavo klobas; vodo, v kateri čreva (pa četudi suha!) spirajo, izlivajo lahkomi- selno na dvorišče ali celo v bližino svinjakov. Iz hleva izpušeni prašič, ki tam ruje, se tako kaj lahko okuži.

Da posreduje raznašanje svinjske kuge okuženo svinjsko blato in gnoj, je samo po sebi razumljivo. Zdrav kupljen prašič, ki ga denemo v okužen in nesnažen ter neraz- kužen hlev, kaj kmalu oboli za svinjsko kugo. Sosed, ki zagazi pri sosedu v okuženo gnojnico in si pred vstopom v svoj hlev čevljev ne raz- kuži, se bo hudo začudil, odkod na- enkrat kuga med njegovimi prašiči. Tudi pri izvažanju gnoja ter gnojni- ce iz okuženih hlevov moramo pa- ziti, da ga ne raztrosimo po potih, koder hodijo prašičjerejci ali celo prašiči sami.

Trgovski prašički so najnevarnej- ši raznašalci svinjske kuge na bliž- nje in večje razdalje.

IPotek bolezni pri odstavljenih pra- settih je često neizrazit in se vleče po cele tedne, predno se rejec zave, kaj jim pravzaprav manjka. Kupec se tudi tolaži, da je bolezen povzro- čila izmena hrane ter ne išče stro- kovne pomoči. Tako se kuga razpa- se še na ostale zdrave prašiče dvor-

ca. Svinjerejca popade strah pred grozečo izgubo; zato že bolne pra- šiče na vrat na nos čimbrž vnovči bodisi žive ali zaklane. Na ta način se kuga zlasti potom mesa razširi na več dvorcev in spravi v nevarnost svinjerejo celih vasi.

Trgovec je često pri tem razširja- nju bolezni nedolžen. V naglici sam niti ne opazi v večji množini nakup- ljenih praseta enega bolnega, ki jih vse skupaj spravi na voz in odpelje v mesto na sejem. Nekaj ur skupne- ga bivanja zadostuje, da se okuži ve- čina praseta na vozu. Zunanjih znakov kuge se na praselih še sploh ne opa- zi; ti se namreč pokažejo šele po 4—10 dneh; tako trgovec vsa prase- ta razproda in raztrosi kugo nehote v toliko dvorcev, kolikor lastnikom je praseta prodal.

Brezvestno počenja seveda trgo- vec, ki vedé pomeša med zdrava praseta takšna od bolnih prasac iz okuženih dvorcev ali pa če nalaga zdrava praseta na neočiščen in ne- razkužen voz, kjer se vsa okužijo in razprodana v zdrave dvorce vse okužijo.

Prenos svinjske kuge na velike razdalje se vrši seveda tudi po že- lezniških transportih. Vendar se to dogaja manj pogosto, ker so taki pra- šiči podvrženi strogemu strokovne- mu nadzorstvu.

Pač pa se zlasti v novejši dobi svinjska kuga zelo pogosto raznaša po trgovskih avtomobilih. Trgovski promet se pri nas močno širi in se tudi trgovski prašiči prevažajo na večje razdalje po avtomobilih. Za take prašiče pa še ni — kot za že- lezniške transporte — predpisan

strokovni pregled. Prodajalec kakor trgovec (mešetar) to zlorabita in po neogledanih ter nenadzorovanih pra- šičih širita kugo.

To so glavna pota, po katerih se kuga sedaj pri nas raznaša in širi. Pri tem seveda svinjerejci sami tudi mnogo greše, bodisi da ne spoznajo bistva oz. nevarnosti bolezni ali pa da jo hote zatajujejo, ne da bi jo pri- javili občini, sreskemu načelstvu ali uradnemu živnozdravniku. Tako se od dne do dne večja ne le gospodar- jeva izguba, temveč se zlasti od ure do ure množé možnosti razširjenja kuge po bližnji in daljni okolici.

Prezreti se pa končno ne sme še ena možnost raznosa kuge, to so namreč za kugo oboleli in zopet ozdraveli prašiči. Nekatere take ži- vali ohranijo še dolgo potem, ko so že na videz zdrave, v telesu živ strup, ki lahko okuži zdrave prašiče, s katerimi pridejo v dotiko. Posebno nevarna je taka plemenska svinja. Njena praseta obole namreč nekaj dni po odstavljenju in če jih rejec poproda, se po njih kuga raznese v neokužene dvorce oz. v hlev svin- skega trgovca, kar je še nevarnejše.

Od vseh navedenih načinov raz- nosa svinjske kuge je najčešči in naj- nevarnejši raznos po krvi oz. mesu bolnih prašičev. Tako meso se ali potajno brez nadzorstva razproda ali pa tudi brezplačno porazdeli med siromašne svinjerejce. Zato skoro vedno okuži naenkrat večje število dvorcev. To uče obilne izkušnje zad- njih let.

O načinih in sredstvih, ki svinjsko kugo preprečujejo oz. jo zatirajo, bom razpravljaj v posebnem članku.

Iz Slov. Bistrice. Seleksijsko društvo za belo govedo v Slov. Bistrici je imelo raz- stavo svoje rodovniške živine v torek dne 31. avgusta 1937. Skupno je bilo razstav-

je okoli Slov. Bistrice gospodarijo. Bano- vinski kmetijski referent gospod inž. Oblak je z zbranimi besedami živinorejce vzpod- bujal k dobrim uspehom in razstavljalci so

Sl. 20. 6 letni rodovniški bik „Kastor“, rejec Mally Mirko, Slov. Bistrica.

ljenih 57 glav, na katere se je razdelilo 3760 din nagrad. — Razstavljena živina je odgovarjala razmeram v katerih pač kmet-

zapustili razstavni prostor zadovoljni z vi- sokimi nagradami v prepričanju, da je go- spod govornik skrbno proučil razmere v

katerih živinorejci Slov. Bistriške okolice živijo.

Nekaj o racionalni prehrani živine.

Naš kmet hrani živino največ z lastnimi pridelki. Vsakemu je znano, da pri mlečnih kravah, mladem govedu in svinjah, drobnici in perutnini, navadna hrana ne zadostuje, ker pač vsebuje večinoma škrobne snovi. Za proizvodnjo mleka in rast tkiva rabi vsak organizem dosti belančevine in masti. Zato bo prehrana živine le takrat racionalna, ako to upoštevamo in manjek nadoknadimo s krepko hrano. Le takrat je mogoče doseči rentabilnost pri mlekarstvu in vzgoji mlade živine.

Prav odlična krepka hrana je „Maizena“. Izdeluje se iz koruze ter so v njej koncentrirane ravno one sestavine, ki so za rentabilno prehrano največje važnosti. Po analizi drž. kontrolne postaje v Topčideru vsebuje „Maizena“:

sirovega proteina (beljančevine) . 26.26%,
prebavljivi protein (beljančevina) . 23.80%,

mineralne in brezdušične tvarine . 51.78%,
sirove masti 4.—%,
celuloze 6.70%,
vlage 11.60%.

Iz gornje analize je razvidno, da vsebuje „Maizena“ 28—30% beljančevine in masti. Otrobi vsebujejo le 11%, a pšenična moka le 11% beljančevin!

Če se upošteva, da se rabi za produkcijo 1 l mleka 60 gr beljančevine, potem se z 1 kg Maizene nudi beljančevine za 4½ l mleka.

Seveda je pri tem tudi važna prebavljivost beljančevine. Tako je beljančevina v koruzi prebavljiva le z 72%, v ječmenu z 70%, a v „Maizeni“ z 90%. Zaradi tega je lahko razumeti, da se pri pokladanju Maizene dosežejo za 50% boljši uspehi, kot pa pri hranjenju s koruzo. Če se upošteva, da je cena Maizeni ista kot koruzi, bo jasno, da naj vsak živinorejec, ki mora koruzo kupovati, napravi poskus s hranjenjem Maizene, ter se sam prepriča o rentabilnosti hranjenja z njo.

daj, posneševati konkurenco med mlekarjami.

6. Organizirati združeno dobavo mleka v mesta.

Malo je storiti in cena mlečnih izdelkov bi se dvignila. V nasprotnem slučaju se bo pa še nižala.

Kokošarstvo.

Krmljenje kokoši.

Gerdol Ivan.

(Konec.)

Iz navedenega lahko sklepamo, da našim kuram nudimo premalo beljakovin in to posebno v onem času, ko nam mati narava ni preveč naklonjena. Naša želja je, imeti ravno v zimskem času mnogo jajc, saj se takrat drago prodajajo.

Potrebne beljakovine nudimo kokošim v obliki posnetega mleka, ako je na razpolago. Pokladamo ga ali samega, ali pomešanega s kuhanim krompirjem, otrobmi ali sličnim. V bližini klavnice imamo dobro nadomestilo za beljakovine v krvi in raznih mesnih odpadkih. Kdor ima čas, nabira poleti hrošče in jih posuši za zimo. Najbolj priročno krmilo, ki je bogato na beljakovinah, je brezdvomno mesna in ribja moka. Brez teh si sploh ne morem predstavljati rentabilne kokošje reje.

Glede krmljenja samega, poznamo več načinov. Mnogo naših gospodinj krmi s predpasnikom, to je, da sitne kokoši oploši ter ima tako nekaj časa mir pred njimi. To se ponavlja, dokler ne pride čas, da jim natrosi nekaj zrn po dvorišču. Druge so spet bolj radodarne in natrpajo kastrole z žganci, tla pa posipujejo z različnim zrnjem. Spet se dobe tudi take, ki sploh kokoši ne krmlijo in puste, da si same poiščejo hrano, četudi v sosedovem kozolcu. Vsi ti načini so graje vredni. Kokoš naj si deloma tudi sama poišče krmo, toda večji del te ji pa mora nuditi rejec sam.

Jaz krnim skozi vse leto trikrat na dan in to zjutraj, opoldne in zvečer. Držim se točno ure in pazim, da je v ¼ ure vsa krma pospravljena. Kokoši se mi nikdar ne preobjedo, niso izbircne in pojedjo vse, kar jim nudim. Ker dobijo krmo ob določenem uri, sitnarijo le v tem času. Na ta način sem zredil na stotine dobro rejenih piščancev in izvrstne nesnice.

Jutranja in opoldanska krma je ovlažena mešanica, z dodatkom sek-

Mlekarstvo.

Zakaj se je cena mlečnim izdelkom znižala?

Pavlica.

Potem, ko se je cena nekaterim kmečkim pridelkom malenkostno zboljšala in na drugi strani zvišala vsemu, kar kmet potrebuje, so se mlečni izdelki pocenili. Tako zaznamujemo od lanskega na letošnje leto padec pri ceni sira za več kot 2 din pri kg. Tudi cena mleka v mestih ni ostala na prejšnji višini.

Zakaj to pocenjenje, kaj je temu krivo? Našemu mlekarstvu preti še večja nevarnost. Je vprašanje, če bomo zdržali pred konkurenco, ako do temelja ne izboljšamo, kar se popraviti more. Povejmo si čisto resnico, ne zanašajmo se na kakšno puhlo teorijo. Ne čakati boljših časov in korakati po stari grešni poti dalje. Dovolj pisanja, predavanj, anket in zanašanja na zakon. Sami si moramo ustvariti praktični zakon, ki naj obstoja samo v izvajanju mlekarkega pravilnika. Brez tega naj ne bo nobena mlekarna. Seveda se mora pravilnik izvajati in ne malomarno preiti preko njega, kot gre danes večina mlekaren, čeprav so njeni člani skoroda prisegali na njegovo izvajanje.

Pri nas se posveča vse premalo pažnje izvajanju mlekarske prakse

in vendar je praksa vse. Kar imamo so nam dali le praktični ljudje. Le pogledimo napredek mlekarjen na katerih se ni kunšvalo, temveč so stopili k delu praktični možje. Recept, kako se to dela, se dobi brezplačno pri mlekarški zadrugi na Vrhniki. Tam so namreč že dokazali, da je v lastnem delu rešitev. Za ozdravljenje mlekarstva pa delo in disciplina nekaj zadružnikov malo ali nič ne pomeni. Vsi donašalci mleka morajo biti pravi zadružniki!

In, da pridemo zopet na staro pesem, ki jo radi preslišimo, si moramo zapomniti naslednje smernice, ki vodijo k ozdravljenju:

1. Izboljšati produkcijo mleka s pravilnim krmljenjem in negovanjem molzne živine.

2. Pravilno ravnati z mlekom ob in po molži do prenosa v mlekarno.

3. Združiti producente v večje in boljše urejene mlekarne.

4. Sposobne praktične mlekarske strokovnjake zaposliti doma in ne jih pustiti na cesti, ali da gredo v druge kraje.

5. Pristopiti k skupni prodaji mlečnih izdelkov, ne pa kot do se-

ljane zelenjave, v zimskem času zmečkanega kuhanega krompirja, ali kislega zelja, kisle repe, ribane pese i. t. d. Zvečer pa dobi vsaka kokoš porcijo 30—40 g žitne mešanice, obstoječe iz 2 delov ovsa in 1 dela koruze. Vso to krmo pokladam kokošim v posebnih lesenih koritih, kakor sem jih opisal v letošnjem Kmetovalcu na str. 93. Vodo vsak dan svežo nudim v posebnih napajalnikih. (Glej Kmetovalca 1937. I. str. 93.) Iz lastne večletne izkušnje polagam veliko važnost na mešanico, ki jo sproti za vsaki mesec sestavim sam. Ona vsebuje v zadostni količini in v pravem razmerju vse potrebne redilne snovi. Pri napravi mešanice pridejo v poštev sledeče moke: koruzna ali krmska moka, ovsena moka in otrobi, dalje mesna in ribja moka kot dodatek za beljakovine in slednjič klajno apno in zmlete jajčne lupine kot rudninske snovi za tvorbo jajčne lupine. Z dodatkom peščice kuhinjske soli in nekaj dkg zmlatega lesenega oglja postane vsa mešanica prebavljivejša. Vse te se-

stavine dobro premešam in hranim mešanico v zaboju ali v vreči na suhem prostoru. Zjutraj in opoldne vzamem na kokoš le toliko mešanice, kar more v 15 min. brez ostanka pojesti. Za ovlaženje rabim poleti mrzlo, pozimi toplo vodo.

Mešanico, ki jo uporabljam že več let in me stane približno 1,75 din 1 kg, je sledeče sestavine:

3 kg koruzne moke, 3 kg ovsene moke, 3 kg otrobov, 35 dkg ribje moke, 35 dkg mesne moke, 25 dkg zmlatega lesenega oglja, 10 dkg klajnega apna, 2 dkg kuhinjske soli.

Kot dokaz, da kokoš pri golši jajce nese, evo nekaj podatkov:

v letu 1934—35 je zneslo 13 kokoši 2446 jajc,

v letu 1935—36 je zneslo 23 kokoši 3944 jajc in

v letu 1936—37 do 30. junija je zneslo 18 kokoši 1927 jajc.

Pripomniti moram, da je med poslednjimi 8 kokoši, ki so že 3 leta stare.

veniji razmere na pasiščih. Železnice nudijo olajšave pri prevozu na pašo.

Vendar manjka še splošna trdna organizacija na podlagi nujno potrebne čebelarstva zakona in finančnih sredstev za ustanovitev čebelarških šol, za izobrazbo strokovnega osebja, za pobijanje čebelnih kužnih bolezni, nadalje za pospeševanje sajenja medecih rastlin, vzdrževanje vzornih čebelnjakov itd. Tudi visoke mestne užitnine na med škodujejo čebelarstvu in konzumentom.

Naša država je izrazito poljedelska: zato ne bi pa smela zaostajati za drugimi niti v čebelarstvu, o katerem vemo, da prinaša narodnemu gospodarstvu neke velike srednjeevropske države letno 7 milijard dinarjev donosa!

Društvene vesti.

Opozorilo.

Opozarjamo člane, da imamo v naši zalogi seme od oplemenjene ozimne pšenice vrste „Beltinske“ št. 277, ki se je pokazala v naši banovini kot ena najboljših, ter jo radi tega „Kraljevska banska uprava“ priporoča kmetovalcem v setev. Razen tega imamo tudi **lepo seme ozimnega ječmena.**

Dodatno k naši ponudbi za fosfatno žlindro in superfosfat od 24. junija t. l., ki smo jo razposlali podružnicam, javljamo, da smo dosegli za naše člane pri tvornici dušika v Rušah, **če se naroči vsaj 5000 kg,** sledeče ugodne cene franko vagon vsaka postaja:

16% apneni dušik v juta	
vrečah	Din 175—
Nitrofoskal I.	„ 165—
„ II.	„ 136—
„ III.	„ 136—
Nitrofos	„ 131—

za 100 kg. **Te cene veljajo le proti takojšnjemu plačilu.** Opozarjamo, da po sporazumu z tvornico moramo gnojila takoj plačati. **Radi tega v bodoče gnojila ne moremo več prodajati na kredit.** Detaljne cene v naših skladiščih so primerno zvišane radi režijskih stroškov, prevoza, kala in vskladiščenja.

Razen tega bomo imeli tudi letos kalijevo sol in tomaževo žlindro na zalogi. Glede na cene se izvolite obrniti direktno na naša skladišča.

Čebelarstvo.

Izboljšave na panjih. Splošni položaj našega čebelarstva.

Dr. M. Podgornik.

Kot glavni tehnični pripomoček naprednega čebelarstva v naši ožji domovini se je tekom 3 zadnjih desetletij pri nas vdomačil A. Ž. panj (panj Alberti - Žnideršičevega sestava).

Glavni ustroj tega panja je še danes isti kot ob času, ko ga je izumitelj izročil prvič javnosti. Ker pa poznamo tudi nekaj važnih izboljšav, večinoma po zaslugi samega Žnideršiča, naj jih tu navedem, da se čim preje splošno uveljavijo.

Sem spada predvsem veranda, ameriška zagozda za glavno žrelo, povečani prostor med okenci in vratci, snemljiva črna tablica na vratcih in mreža na zadnji (notranji) strani vrata. Nadalje vrhnji široki žleb (globok okrog 6 mm) v zgornji letvici satnika ter brezsmolna strešna lepenka na dnu panja kot obloga pozimi.

Veranda ščiti čebele pred vetrom, dežjem in snegom, deloma tudi proti napadom roparic. Snemljiva zagozda je zvišala žrelo, da ga pozimi mrtvice ne bi tako lahko zamašile. Žnjo nam je zelo olajšano zimsko pregledovanje panjevega dna, saj nam ni v to svrhu treba odpirati okence.

Za pregled potegnemo iz panja omejeno lepenko. Ista je odporna proti vlagi in se gladko prilega dnu panja. Iz 1 m² take lepenke (ki stane okrog 10 din) dobimo 6 kosov po 33×42 cm, to je za 6 A. Ž. panjev.

Prostor med okenci in vratci naj bo okrog 10 cm globok, sicer nastanejo težave pri krmljenju, posebno, če se panjev obod vsuši.

Vrhnji široki žleb na satniku ohrani mnoge čebele, včasih tudi matico, pri življenju, ravne letvice brez žleba so večji meri izpostavljene prizidanju na strop in ž njimi stremo mnogo čebel, kadar potegnemo sate iz panja. Pri žlebastih pa je tudi izpodrezavanje redkih prizidkov manj težavno.

Vsled slabih letin je postal položaj našega čebelarstva zelo težaven. Nastala je pravcata posebna kriza čebelarstva poleg splošne gospodarske krize. Medu skoraj ni, vkljub temu pa ima vedno še slabe cene.

Javni činitelji so se v zadnjih letih začeli sicer zanimati tudi za čebelarstvo: dobili smo — čeprav še dragi — krmilni sladkor, naredbo o pobijanju kužnih bolezni, urejajo se v Slo-

Prosimo podružnice, da gornje sporoče svojim članom in zbirajo naročila za semena in gnojila.

„Kmetijska družba“

r. z. z o. z.

Ljubljana.

Vabilo

na redni letni občni zbor podružnice.

Podružnica „Kmetijske družbe“ v Novi vasi sklicuje svoj redni letni občni zbor za soboto, dne 2. oktobra 1937 ob 8. uri v prostorih Kmet. hranilnice in posojilnice.

Kmet. šolski vestnik.

V banovinsko kmetijsko šolo na Grmu pri Novem mestu se sprejme še nekaj učencev v letno in zimsko šolo. Letna šola traja eno leto, zimska pa dve zimi po 5 mesecev in se to zimo, ki pride, vrši I. tečaj, drugo zimo pa II. tečaj. Pouk se začne v začetku novembra. Vsi učenci stanujejo v zavodu (internatu), kjer imajo vso oskrbo. Sprejmejo se pridni, dovolj nadarjeni sinovi kmečkih starišev, ki bodo po končanem šolanju ostali na kmetiji. Lastnoročno pisane prošnje za letno ali pa zimsko šolo, kolkovane z banovinskim kolkom za 10 din je poslati ravnateljstvu banovinske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu takoj. V prošnji je brezpogojno navesti točen na-

slov in pošto. Prošnji je priložiti: 1. Krstni list, 2. odpustnico, odnosno zadnje šolsko izpričevalo, 3. izpričevalo o navedenosti pri onih prosilcih, ki ne pridejo v zavod neposredno iz kake druge šole, 4. izjavo starišev odnosno varuha (banovinski kolek za 4 din), s katero se zavežejo plačati stroške šolanja in 5. obvezna izjava staršev ali varuha (banovinski kolek za 4 din), za one, ki reflektirajo na banovinsko ali kako drugo štipendijo z javnih sredstev, da bo njih sin ali varovanec ostal pozneje na domači kmetiji, v nasprotnem slučaju pa, da povrnejo zavodu sprejeto podporo iz javnih sredstev. Starost najmanj 16 let in z dobrim uspehom dovršena osnovna šola.

Pri vstopu v šolo napravijo učenci kratke sprejemni izpit iz slovenščine in računstva, katerega so oproščeni absolventi dveh ali več razredov meščanske šole ali kake nižje srednje šole. Hkrati se preišče njih zdravstveno stanje po zdravniku zavoda.

Celotna oskrbnina znaša do nadaljnjega mesečno 300 din. Vendar dovoljuje kr. banska uprava potrebnim znižanje po njih premoženjskih in družinskih razmerah, tako da se giblje oskrbnina med 25 do 300 din mesečno, kar se plačuje mesečno naprej. Prosilci za omenjeno znižanje morajo priložiti davčno ali občinsko potrdilo o velikosti posestva in višini letnih davkov z navedbo družinskih in gospodarskih razmer.

Na banovinski kmetijsko - gospodinjiski šoli v Mali Loki, p. Velika Loka na Dolenjskem, se prične novo šolsko leto dne 4. novembra t. l. in konča 30. septembra prihodnjega leta. V šolo se sprejemajo samo kmečka dekleta. Med šolskim letom ni nikakih počitnic. Učenke stanujejo v zavodu, kjer se vrši tudi pouk. Oskrbovalnina znaša 350 din na mesec. Kmečkim dekletom, katera zaradi težkih gospodarskih razmer ne morejo plačati cele oskrbovalnine, podeljuje kralj. banska uprava primerne štipendije, ki se ravna po premoženjskih in družinskih razmerah. — Dekle, ki želi vstopiti v šolo, mora biti stara najmanj 16 let, popolnoma zdrava, npravno neoporečna. Lastnoročno pisani prošnji, ki naj bo kolkovana z 10 dinarskim banovinskim kolkom, naj se priloži: 1. Krstni list, 2. zadnje šolsko izpričevalo, 3. navedeno izpričevalo, 4. zdravniško izpričevalo, 5. obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo stroške šolanja (kolkovano s 4 din banov. kolkom). Prosilke, ki žele štipendije, morajo priložiti še 6. premoženjski izkaz z uradno navedbo zemljiškega davka (potrjeno od davčne uprave) ter gospodarskega stanja staršev ali njih namestnikov. Prošnje za sprejem je treba poslati najkasneje do 30. sept. t. l. naravnost vodstvu banovinske kmetijske gospodinjiske šole v Mali Loki, p. Velika Loka.

Cenik

sadnega drevja in trt drevesnic in trtnic Kmetijske družbe za leto 1937/1938.

Prodajni pogoji:

Naročila se sprejemajo le proti predplačilu, ali proti ari; ostalek se pri pošiljki brezpogojno povzame. Ob naročitvi pošljemo poštno položnico za nakazilo denarja. Pri vsaki naročitvi je točno navesti železniško postajo. Manj kot 10 dreves ne pošiljamo po železnici. K avtobusom se dostavi samo plačano drevje.

Kmetijska družba si pridržuje pravico poslati kako drugo pripravno vrsto dreves, če bi naročena vrsta že pošla.

Cene so franko postaja Ljubljana, odnosno Konjice. Plačljivo in tožljivo v Ljubljani.

Stroški za pošiljanje sadnega drevja in trt po železnici so določeni za vsak ovoj in žel. vozni list po 15 Din. Pri odjemu preko 100 dreves priznamo 10% popusta.

Naročniki, ki žele drevesa osebno prevzeti pri Kmetijski družbi v Ljubljani, naj se zglase v družbeni pisarni, Novi trg 3.

Jablane

Vse tu navedene sorte pri jablanah in pri drugih sadnih plemenih so urejene po zrelosti dobi od najzgodnejših do najkasnejših.

V visoki in srednjedeblni obliki imamo:

Beličnik
Charlamovsky
Grafenstein
Jak. Lebel

Gdanski robač
Primčevo jabolko
Zlata parmena
Damasonov kosmač

Kanada
Landsberška ren.
Boskopski kosmač
Baumanova ren.

Winesap Apple
(izgovori vajnsep)
Ontario
Jonathan
Porenjski krivopecelj

Londonski peping
Mošanecgar
Carjevič Rudolf
Besniška voščenska
Bojkovo jabolko
Bobovec

I. vrsta komad po 8' — Din; II. vrsta komad po 5' — Din.

Jablane v grmičasti obliki (pritlikavci) cepljene na dusencu.

Beličnik
Rd. astrahan
Charlamovsky

Lord Sufield
Gdanski robač
Zlata parmena

Landsberška reneta
Kanada
Londonski peping
Bellfleur

Boskopski kosmač
Baumanova reneta
Ontario

Antonovka
Bojkovo jabolko
Jonathan
Porenski krivopecelj

I. vrsta komad po 12' — Din; II. vrsta komad po 6' — Din.

Hruške moštнице v visoki obliki.

Visoka moštница Ozinka Tepka
I. vrsta komad po 10'— Din; II. vrsta komad po 6'— Din

Hruške žlahtne v visoki in srednjedeblni obliki.

Zgodnja Magdalenka Viljamovka Charneuska Blumenbachovka
Klapovka Kongresovka Avranška Kleržo
Hardijeva Pastorovka

I. vrsta komad po 10'— Din; II. vrsta komad po 6'— Din.

Hruške v grmičasti obliki (pritlične) cepljene na kutno odnos. divjak.

Zgodnja Magdalenka Viljamovka Hardijeva Pastorovka
Klapovka Kongresovka Nova Poeteau Postrvka
Amanliška Avranška Kleržo

I. vrsta komad po 12'— Din; II. vrsta komad po 6'— Din.

Enoletni hruškovi okulati za vzgojo stenskih špalirjev cepljeni na divjak in kutno.

Viljamovka Kongresovka Predobra Avranška Boskovka Zimska dekanka
Klapovka Društvenka Charneuska Le Lecktier Kleržo Pastorovka

I. vrsta komad po 8'— Din.

Češplje in slive v srednjedeblnati obliki.

Bosanska Domača češplja Kirke Viktorija Bühlska Jefferson

I. vrsta po 10'— Din; II. vrsta po 5'— Din.

Črešnje v visoki in srednjedeblni obliki.

Zgodnja iz Marke Šnajderjeva Brusniška bela hrustavka Pozna rd. debela hrustavka
Hedelfinška Crna hrustavka Rdeča hrustavka

I. vrsta komad po 12'— Din; II. vrsta komad po 6'— Din.

Višnje v srednjedeblni in grmičasti (pritlični) obliki.

Ostheimska Lotovka Vel. Gobet Minister Podbielsky

I. vrsta komad po 12'— Din.

Breskve v grmičasti obliki.

Mayflower Zmagovalka Triumf Wadel I. H. Halle
Aleksander Amsden Mignon Kraljica vrtov

I. vrsta komad po 8'— Din.

Marelice v grmičasti obliki.

Klosternajburška Nanciška Breda

I. vrsta komad po 15'— Din.

Orehi visokodebelnati.

Tankolupinasti I. vrsta komad po 8'— Din.

Trtnica in drevesnica kmetijske podružnice v Konjicah.

Trte se oddajajo po dnevnih cenah.

Oddaja cepljenk za leto 1937/38. Enoletni trs:

Laški rizling na	rup. 9	modri burgundec	rip. portalis	moslavec	rip. portalis
" " "	rip. port.	rdeča žlahtnina	" " berl. 9	muškat Hamburg	rip. portalis
" " "	berlandieri	" " "	" " berl. 9	" " "	rip. berl. 9
renski rizling	" " 8	" " "	berl. 9	" " "	" Schwarzmann
zeleni silvanec	" " 8	bela žlahtnina	rip. portalis	soviljon	" portalis
" " "	" " 8	" " "	berl. št. 9	" " "	rup. št. 9
muškatni silvanec	berl. 9	rdeča muškatna	" " "	zeleni vetlinec	aramon rip. št. 1
" " "	" " 8	žlahtnina	rup. št. 9	" " "	rip. portalis
bouvierova ranina	" " 9	rdeča muškatna	" " "	rani rud. vetlinec	rup. št. 9
" " "	rup. št. 9	žlahtnina	rip. 1616	dišeči traminec	rip. portalis
žametna črnina	rip. portalis	traminec	rip. portalis	muškatelec	" " 9
" " "	berl. 9	" " "	rup. št. 9	modra frankinja	" " 9
portugalka	berl. 9	kraljevina	rip. portalis	" " "	" portalis
" " "	rip. portalis	moslavec	rip. Schwarzmann	modri vranek	" " "
beeli burgundec	" " "	" " "	rip. 5 bb		

Dvoletni trs:

Zeleni silvanec	rip. portalis	laški rizling	rip. 5 bb	modra frankinja	rup. rip.
traminec	" " 9	muškatni silvanec	rip. portalis	" " "	rup. št. 9
" " "	rup. št. 9	žlahtnina	berl. 8	modra frankinja	rup. 5 bb
kraljevina	rip. portalis	" rdeča	rip. portalis	modri vranek	rip. portalis
renski rizling	" " "	souviljon	" " "	portugalka	" " 5 bb
" " "	rup. št. 9	rumeni muškat	" " "	bouvierova ranina	" " 5 bb
laški rizling	rip. portalis	modri burgundec	" " "	bela žlahtnina	" portalis
" " "	rup. št. 9	" " "	rup. rip.	rani rdeči vetlinec	" " "
		beli burgundec	" " "		

Nalezljivo sramnično vnetje

in kužno zvrženje pri kravah škoduje tudi mlečnosti. Odvračevalno sredstvo je „Bissulin“. Dobiva se samo na živinozdravniški recept. Najmanje tvorniško pakovanje 25 svečic. Nepokvarljivo, brez duha, nestrupeno.

Proizvajalec: H. Trommsdorff, Chem. Fabrik Aachen.

Zastopnik: „LYKOS“, Mr. K. Vouk, Zagreb, Jurjevska ul. 8.

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan, tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIĆ ZANKL

tovarna olja, lakov in barv
družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIĆ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Najuspešnejše sredstvo za rejo
domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebelitev, in omastitev domače, posebno klavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive vrednosti „MASTINA“ so brezštevilna zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY
LJUBLJANA, Mestni trg 4 (Zraven Rotovža)

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Telefon:
štev. 28-47

v Ljubljani

Brzojavi:
„Kmetiskidom“

reg. zadr. z neomejeno zavezo

Tavčarjeva ulica 1

Račun Poštne hranilnice štev. 14.257
Račun pri Narodni banki.

Nove vloge

vsak čas razpolož-
ljive obrestuje po

4% do 5%

Za vse vloge nudi
popolno varnost.

Otvarja tekoče račune.

Eskontuje menice.

Daje kratkoročna posojila.

Izvršuje ostale denarne posle.

ZAUPAJTE DENAR

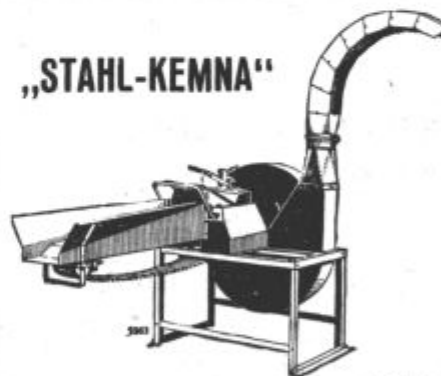
DOMAČEMU ZAVODU!

Slamoreznica za vsako delo

„STAHL-KEMNA“

za rezanje slame, zelene
krme, za polnitev silos-a,
vse z enim strojem

Prospekte pošilja
brezplačno:

JUGO-AGRAR

NOVI SAD, ŽELJEZNIČKA ULICA 96

Zdravo in polno zrnje dobimo, ako seme razkužimo z

„CERETAN“

prašivom ali močivom.

CERETAN varuje žetev: trde sneti na pšenici, prašne sneti na ovsu, snežne plesni rži in pšenice, ter progavosti ječmena in drugih bolezni, ki se prenašajo s semenom.

CERETAN se dobi pri
Kmetijski družbi v Ljubljani
In vseh njenih skladiščih

CERETAN je zelo ekonomičen, ker ga je za poln uspeh treba prav malo.

Uporaba je enostavna!

Zahtevajte obširna navodila:

„JUGEFA“ k. d.
Oddelek za zaščito rastlin
ZAGREB, Preradovičeva 16

J. Blasnika nasl.

USTANOV. 1828

Ljubljana, Breg 10-12

UNIVERZITETNA TISKARNA

LITOGRAFIJA, OFFSETTISK, KARTONAŽA, ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE, VREČICE ZA SEMENA

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije izvršuje vse tiskovine solidno in poceni

Naše izčrpane zemlje moramo gnojiti!

Ozimna žita na lahki zemlji z **NITROFOSKALOM-II**, na težji zemlji z **NITROFOSKALOM-III**, na teški zemlji z **APNENIM DUŠIKOM** oz. z **NITROFOSKALOM**.

Na isti način travnike.

Vinograde in sadno drevje z **NITROFOSKALOM-I**.

Naročajte potom **KMETIJSKE DRUŽBE**, ki Vam preskrbi vsa ta gnojila od

TVORNICE ZA DUŠIK

D. D. RUŠE

Desinfekcija semena
s preparatom

„ABAVIT“

daje mnogo prednosti
in prihranek stroškov

ABAVIT „26“ ceneno specijalno sredstvo za prašenje pšeničnega semena
ABAVIT - Univerzalno sredstvo za prašenje vseh vrst semen
ABAVIT - Močilo, sredstvo za močenje semena.

Schering Kahlbaum A. G.
Berlin
odd. za zaščito bilja
zastopstvo za Jugoslavijo:
Zagreb, Trg Kralja Petra 9.

Zahtevajte prospekte!

Vsa sredstva dobite pri:
Kmetijski družbi, Ljubljana
in njenih skladiščih.

SACK-ovi

plugi

so najboljši!

R.S.2239

V zalogi pri Kmetijski družbi in njenih skladiščih.

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

$\frac{1}{32}$ strani = Din 50 + Din 2 ogl. takse
 $\frac{1}{16}$ " = " 100 + " 5 " "
 $\frac{1}{12}$ " = " 150 + " 5 " "

$\frac{1}{8}$ strani = Din 200 + Din 15 ogl. takse
 $\frac{1}{4}$ " = " 400 + " 30 " "
 $\frac{1}{2}$ " = " 800 + " 30 " "

1 cela stran = Din 1600 + Din 60 +
 ogl. takse
 (26 × 20 cm = 520 cm).

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 komadov 100 Din.

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, vsaka beseda 50 par, najmanj 10 Din in 2 Din ogl. taksa.
 Upravništvo ne prevzame posredovanja.
 Vsakega 12. v mesecu se zaključijo sprejemanje oglasov za prihodnje število.

Pristni cvetlični med

in Weckove kozarce za vkuhanje kupi: Jo šip Jagodič, Ce je, Glavni trg. Prosim ponudbe in vzorce. 46

Šivalne stroje „Singer“, „Piafi“

samo malo rabljene (ženske, krojaške, čevljarke) in kolesa, ki odgovarjajo popolnoma novim, po neverjetno nizki ceni kupite lahko edino pri tvrdki: „Promet“ v Ljubljani, nasproti Križevniške cerkve. Tudi ob nedeljah dopoldne. 23

Novo brinje

oddaja po ugodni ceni: Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 8. 54

Zakonska dvojica

brez otrok se išče za obdelovanje malega posestva v Gorskem kotaru. Poljedelec, ki je sposoben opravljati vsa gospodarska, sadjarska in vrtnarska dela, naj pošlje pismeno ponudbo na: Oglasi zavod „Publicitas“ štev. 47.292, Zagreb, Ilica 9. 52

Oskrbnik

za veleposestvo, okrog 230 johov, 15 km oddaljeno od Maribora, z vstopom pozna jesen 1937, se išče. Zahteva se daljša praksa v pridelovanju vina, sadja ter hmelja, živinoreja ter žitna pridelava, zaupnost v občevanju z davčno upravo kakor tudi z drugimi uradi, ter stroga vestnost. Žena mora nadzorovati perutnino ter svinjerejo ter mora voditi gospodarsko kuhinjo. Samo strokovnjaki, kateri tem zahtevam popolnoma odgovarjajo ter se lahko izkažejo z najboljšimi referencami se naprošajo svoje ponudbe v slovenskem in nemškem jeziku vpslati na Franz Hutter, Ptuj. 51

Vabilo

na XII. redni občni zbor Kmetijske Gospodarske Zadruga r. z. z o. z. v Boh. Bistrici, ki se vrši v nedeljo dne 3. oktobra 1937. ob 3. uri popoldne v občinski dvorani v Boh. Bistrici s sledečim dnevnim redom: 1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Citanje revizijskega poročila o zadnji izvršeni reviziji. 3. Poročilo načelnika. 4. Poročilo nadzorstva. 5. Odobritev računskega zaključka za l. 1936. 6. Sklepanje o nadaljnjem delovanju zadruga. 7. Raznosterosti. — V slučaju nesklepnosti se vrši čez pol ure drug občni zbor na istem mestu in z istim dnevnim redom, kateri bo sklepčen brez ozira na število navzočih članov. — Načelnstvo. 50

Dva lepa teleta

montaf. pasme, (bikce in telčka po 6 tednov) ima na prodaj: Hotel Slon, Ljubljana. 55

Šafar oz. majer

za manjše posestvo, več mlekarstva, živinoreje, poljedelstva in travništva dobi službo! Ponudbe sprejema: M. Lukman, Kozjak, pošta Zgor. Sv. Kungota pri Mariboru. 49

Montafonske telice

čistokrvne, močno breje, ima vedno za oddati: Oskrbištvu graščine Novikloster, p.: Sv. Peter v Sav. dol. pri Celju. 53

Dobri čevlji
 dober uspeh

29

2602-61000
 Lahki, trpežni in najprikladnejši telovadni in športni čevlji. Vel. 35-42 Din 35.-

59

5842-05
 Najboljša obutev otrokom za svežnost iz finega laka, z usojenim podplatom in gumeno peto

59

5802-64825
 Otroški čevlji iz najfinjšega laka s trpežnim usojenim podplatom in lepim okrasom na vezavi

69

6022-64722
 Zelo prijeten in največ zahtevan otroški čevlji iz finega telečjega boka s trpežnim usojenim podplatom

69

4975-46597
 Najprikladnejši dekliški usojeni čevlji z zapenke preko rista

89

4624-65
 Zelo lepi čevlji iz najfinjšega boka, s najnovijim okrasom iz trpežnim usojenim podplatom, za naše mlade gimnazijalke

Bata

Zahtevajte pri Vašem trgovcu „Naš čaj“!

Mešanica domačih čajnih rastlin!

Najboljši nadomestek za inozemske čaje!

Po odobrenju Ministrstva socijalne politike in narodnega zdravja
 v Beogradu z dne 11. maja 1935 l. S. br. 14.004

Na prodaj pri:

Kmetijski družbi r. z. z o. z.
v Ljubljani

